

2021-ci ildə Güclü Bərpa Avropa və Mərkəzi Asiyanın İnkişaf Etməkdə olan İqtisadiyyatlarının İnkişafa Təkan Vermişdir

Rəqabətədavamlı biznes mühiti dayanıqlı, davamlı, uzunmüddətli iqtisadi artım üçün vacibdir

Vaşinqton, 5 oktyabr 2021 – Bu ilin birinci yarısında təəccüb doğuran güclü bərpa Avropa və Mərkəzi Asiya regionunun inkişaf etməkdə olan bazarları və ölkələrində iqtisadi artıma təkan vermişdir. Belə ki, 2021-ci ildə region iqtisadiyyatının hazırkı proqnozlara görə gözləniləndən artıq - 5,5 faiz böyüyəcəyi ehtimal olunur – Dünya Bankının bu gün açıqlanmış İqtisadi İcmalının son nəşrində belə deyilir.

Belə bərpa əsasən bu ilin birinci yarısında avro məkanında iqtisadi fəaliyyətin canlanması və əmtəə qiymətlərinin kəskin artması, eləcə də peyvəndlər və yardım zərflərinə görə ölkədaxili tələbatın artması nəticəsində ixracın güclü bərpasından qaynaqlanmışdır. Lakin ixracın artması hazırda COVID-19 virusunun daha yoluxucu variantlarının qlobal və regional yayılmasına görə səngiyə bilər, bu, elə regional ölkədaxili tələbin bərpasını da zəiflətməmişdir.

2022-ci ildə regional iqtisadi artımın xarici və ölkədaxili tələbatın sabitləşəcəyinə və pandemiya ilə mübarizə tədbirlərinin verdiyi stimula aradan qalxacağına görə orta, 3,4 faiz olacağı proqnozlaşdırılır. Pandemiyanın davam etməsini nəzərə alaraq, xüsusilə peyvəndlərə qeyri-bərabər əlçatanlıq və onlarla bağlı tərəddüdlərin olması fonunda proqnozlar çox qeyri-müəyyəndir. Regional bərpa inflyasiyanın sürətlə artması ilə müşayiət olunmuşdur və bu, xarici maliyyə şərtlərinin kəskin sərtləşməsi və ya siyasət qeyri-müəyyənliyi və geosiyasi gərginliklərin kəskin artması ilə meydana çıxan bilən maliyyə streslərinə həssas olaraq qalmaqdadır.

“Pandemiya Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə iqtisadi proqnozların formalaşdırılmasına təsir etməyə davam edir. Lakin siyasəti formalaşdırırlar regionda peyvəndləmə səviyyəsinin artması ilə hazırda post-pandemiya dövrünün bərpasının inkluziv, dayanıqlı və davamlı olmasının təmin edilməsinə fokuslana bilər. Sahibkarlığı dəstəkləyən və özəl sektorun dinamizmini gücləndirən rəqabətədavamlı biznes mühitinin təmin olunması uzunmüddətli iqtisadi artım üçün vacibdir” – Dünya Bankının Avropa və Mərkəzi Asiya regionu üzrə Vitse Prezidenti xanım Anna Byerde belə deyib.

Dünya Bankının Müəssisələr və Bizneslərlə bağlı Sorğusunun məlumatlarına əsaslanan “COVID-19-dan sonra Rəqabət və Şirkətlərin Bərpası” üzrə xüsusi təhlilin nəticəsinə görə pandemiyanın şirkətlərə güclü və dəyişkən təsiri var. Orta hesabla, regiondakı şirkətlər aylıq satışlarında və tam ştat işçi sayında mühüm azalmanı müşahidə etmişdir. Bu ilin may ayına qədər hər dörd şirkətdən biri qarşıdakı altı ay ərzində qalan öhdəlikləri üzrə borca

düşəcəklərini gözləyir. Kiçik, cavan və qadınlar tərəfindən idarə olunan bizneslər ilkin azalmadan sonra satışlarında hələ də artım müşahidə etməmişdir.

Böhran bir çox şirkət üçün dağıdıcı ola bilər, lakin belə çətinliklərin yaxşı tərəfi də var, belə ki, onlar resursları az məhsuldar şirkətlərdən nisbətən daha çox məhsuldar şirkətlərə paylayır. Bu, həmçinin Avropa və Mərkəzi Asiyada, xüsusilə daha rəqabətədavamlı bazarlarda da müşahidə olunmuşdur. Nəhayət, böhrandan əvvəl əmək məhsuldarlığı yüksək olan şirkətlər daha az məhsuldarlığı olan şirkətlərlə müqayisədə satışları və işçi sayında çox az azalmanı müşahidə etmişdir. Daha məhsuldar şirkətlər, həmçinin onlayn aktivlik və uzaqdan fəaliyyətlərini artırmaqla böhrana daha yaxşı adaptasiya olmuşdur.

“Rəqabətin rolu böyükdür, çünki bu, dinamizmlə bağlıdır, şirkətləri innovasiyalara sövq edir, daha səmərəli şirkətləri bazara daxil olmaq və böyüməyə məcbur edir, eyni zamanda daha az səmərəli şirkətlərin də bazardan çıxmasını sürətləndirir”- Dünya Bankının Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Baş İqtisadçısı Asli Demirgüç-Kunt belə deyib. “Daha rəqabətədavamlı bazarları və rəqabəti qoruyub-saxlayan daha güclü siyasətləri olan ölkələrdə daha məhsuldar şirkətlərin lehinə belə yenidən bölüşdürmə hətta daha çox nəzərə çarpmışdır.”

Bir çox ölkələr böhran nəticəsində ilkin iqtisadi zəifləməyə operativ şəkildə cavab vermək məqsədilə geniş miqyaslı siyasətin dəstəklənməsi proqramlarını icra etmişdir. Bu siyasətlər şirkətləri və işçiləri mənfi təsirlərdən qorumaqla təcili həll yollarını təmin etmişdir. Dövlət tərəfindən dəstəkləyici tədbirlərin əhatəsi ölkələr üzrə çox fərqli olsa da, orta hesabla şirkətlərin 50 faizi pandemiyanın mənfi iqtisadi təsirlərinə cavab olaraq müəyyən dövlət dəstəyini aldıklarını bildirmişdir.

Ümumilikdə, sorğulara əsaslanaraq, daha az məhsuldar şirkətlərin daha çox dövlət dəstəyi, nisbətən iri şirkətlərin isə ödəniş və vergi güzəştləri formasında dövlət dəstəyini aldığı ehtimal olunur və yardım tədbirləri böhrandan əvvəlki innovasiya səviyyələrindən asılı olmayaraq bütün şirkətlərə ünvanlanmışdır.

İqtisadiyyatlar bərpa fazasına daxil olduqlarından, müvafiq olduqda, bütün ölkələrdə siyasəti formalaşdıranların geniş siyasət tədbirlərini mərhələlərlə dayandırması və güclü bərpa, gələcək böhranlara dayanıqlıq və davamlı, uzunmüddətli iqtisadi artım üçün vacib olan rəqabətədavamlı biznes mühitinin gücləndirilməsinə fokuslanması vacib olardı.

Avropa və Mərkəzi Asiyanın əksər ölkələri güclü rəqabət mühitinin yaradılması üçün həm institusional çərçivə, həm də qanunvericiliyin tətbiqi, o cümlədən müflisləşmə və mübahisələrin həllini gücləndirmək, yeni şirkətlərin bazara daxil olmasını asanlaşdırmaq və biznes sektoru üçün kreditləri təmin etmək üçün maliyyə sektorunun potensialını gücləndirmək məqsədilə siyasət islahatlarını təkmilləşdirə bilər.

Əlaqə:

Vaşinqtonda Indira Chand, +1 (703) 376-7491, ichand@worldbank.org

Sona Panajan, + (202) 473-9751, spanajyan@worldbank.org

Buradan yüklə: <https://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/europe-and-central-asia-economic-update>

AMA üzrə İqtidadi İcmalının əvvəlki nəşrləri və hesabatla bağlı əlavə məlumat və üçün <https://www.worldbank.org/en/region/eca/publication/europe-and-central-asia-economic-update>

Facebook: <https://www.facebook.com/WorldBankEuropeCentralAsia>

Twitter: <http://www.twitter.com/worldbank>

YouTube: <http://www.youtube.com/worldbank>

Cənubi Qafqaz

AMA subregionları arasında Cənubi Qafqaz 2020-ci ildə istehsalın 5 faizdən artıq azalması ilə kəskin azalmadan əziyyət çəkmişdir. Bu zaman COVID-19-un təsirləri Azərbaycan və Ermənistan arasında silahlı münaqişə ilə daha da artmışdır.

2021-ci ildə iqtisadi artımın 5,8 faiz artacağı, istehlakın bərpa və ixracın sürətlə artması ilə iqtisadi aktivliyin yüksələcəyi proqnozlaşdırılır. Azərbaycanda iqtisadi artımın OPEC+ hasilat kvotalarının artması nəticəsində stimullaşan enerji istehsalı ilə daha da dəstəklənəcəyi gözlənilir. Belə bərpanın 2022-ci ildə hazırda davam edən makroiqtisadi dəstəyin dayandırılması ilə 3,9 faizə qədər azalacağı ehtimal olunur.

Hazırkı proqnozlar siyasi sabitlik və geosiyasi gərginliklərin azalacağı, COVID-19 peyvəndləri ilə bağlı əldə olunan tərəqqi nəticəsində pandemiya ilə bağlı məhdudiyyətlərin növbəti raundlarının daha da məhdudlaşdırılacağı və istehlakçı və biznes etibarının artacağı ilə birgə turizmin bərpa olunacağından xəbər verir. Buna baxmayaraq, Cənubi Qafqazda bərpa ölkədaxili siyasi gərginliklər və sabitlik üçün risklərlərin artması və sərt pul siyasəti ilə məhdud olaraq qalmaqdadır.